

12. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése

Történelmi kérdés: Testrii csata, 687-ben. **Vegy-tani kérdés:** Éter. **Képrejtvény:** Az emlék egy részét alkotja az emberek bölcseségének. Jaj annak, akinek nincsenek emlékei.

Helyesen fejtették meg: Ifj. Renner János, Kempfauer Gyula, ifj. Maróthy László, Pollák Jenő, Ferderber Artur, Csorba Tivadar, Tauber Ervin, Pauncz István, Török István, Spiller Gyula, Wajditsch László, Schletter Ödön, Bogvár János, Kalisch fivérek, Krausz Dezső.

A kitűzött könyvjutalmat (Laurie: Diákélet Angolországban) Tauber Ervin budapesti előfizetők (Sváb-hegy) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Olvásóinknak. Kérjük előfizetőinket, hogy cím-változásukat jóeleve tudassák a kiadóhivatallal, hogy a lap szétküldésében semminemű akadály se legyen. Az új címmel együtt a régit is meg kell írni.

Előfizetőinknek. Tudatjuk olvasóinkkal, hogy lapunk szerkesztősége szívesen ajánl a vakációra lelkiismeretes korrektorokat. Akinek házititkára szükség van, forduljon bizalommal szerkesztőségünkhöz.

D. M. (Budapest). Ime, ezek a mi jó tanácsaink: a nap egy részét fordítsa testének edzésére. Tegyen a helyi viszonyokhoz képest nagyobb gyalogsétákat; fűrődjék mindennap, táplálkozzék jól s ha egy-egy jó könyv akad a kezébe, olvassa el. A vakáció arra való, hogy a fáradalmakat kipihenjék azok, akik dolgoztak. Hogy az előre tervezett nagyobb útból nem lett semmi, azt méltán sajnálhatja, mert az ilyen hosszabb időre szóló kirándulások igen üdvösek és hasznosak. — **H. N. J.** (Debrecen). En a tornaverseny alkalmával a debreceni fiúkat meglátogattam; rokonod nem adta át üdvözlőlevelét, valószínűleg megfélemlített róla. A címszalagot kijavítottam a kiadóhivatallal. Rejtvényeidnek, amennyiben bevalnak, sorait ejtjük. — **Viator.** Szerencsés út! A naplóvezetést mi is igen ajánlatosnak tartjuk, csak előre figyelmeztetjük, hogy a feljegyzések ne legyenek lényegtelenek. — **H. B.** (Szeged). Csak mérséklettel, hogy meg ne ártson! — **D. D.** (Nagy-szeben). 1. Lapunk szerkesztője is ott végezte a középiskolát. 2. Nem a kolozsvári, hanem a budapesti egyetemen. 3. Négy évig tart, az ötödik a gyakorlatra van szánva. — **Pályaválasztó.** Az, hogy mennyi lesz az évi fizetése, bizonyára fontos, de van annál még fontosabb kérdés: érez-e magában arra a pályára igazi hivatást és kedvet? Régi és megdönthetetlen igazság az, hogy olyan téren tudunk valami számbavehetőt alkotni, amelyen a járást ismerjük és szeretjük. Mielőtt határoz, vegye ezt komolyan fontolóra. — **Érdeklődő.** Ez a szám is meggyőzheti önt arról, hogy lapunk a vakáció két hónapjában is megjelenik. — **P. J.** (Kossuthfalva). Rejtvényedet nem közölhetjük. — **E. E.** (Nyíregyháza). 1. A Szent-Imre-kollégium Budapesten van (Üllői-út 18. sz.); a kollégium tagjai keresztény főiskolai hallgatók lehetnek. Az intézet szívesen ad felvilágosítást. 2. Erre a kérdésre a jövő számunkban felelünk. — **K. fivérek** (Boldogasszony). Rejtvényeiket nem közölhetjük.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

rendkívül érdekes tartalommal bíró bélyeggyűjtés, sok illusztrációval. **Mutatványszám ingyen.**

11124
SZEKULA BÉLA,
BUDAPEST, IV. ker.,
Vámház-körút 12. szám.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

VIZSGAI JUTALOMKÖNYVEK

kiválasztásánál szíves figyelmébe ajánljuk az alant felsorolt irodalmi becsü ifjúsági iratokat, melyek nagyrészt a közoktatásügyi miniszter hivatalos bírálói által is ajánlottak.

Megrendeléseknél kérjük a Franklin-Társulat és a Lampel R. könyvkereskedés r. t. kiadványait rendelni, mivel hasonló címmel kivonatos kiadások is vannak forgalomban, melyek teljesen értéktelenek.

KALANDOS TÖRTÉNETEK

a serdültebb ifjúság számára

Robinson Crusoe éle'e és viszontagságai. Irta Defoe Dániel. Atdolgozta és Defoe életrajzával, valamint a Robinsonodák történetével megtoldotta Gaal Mózés. Paget 120 eredeti rajzával. Kötve 4 kor. 80 fillér. Diszes arándék-kiadás falemez kötésben 8 kor.

Robinson Crusoe. Irta Defoe után Radó Antal. 8° alakú kiadás, színnyomatu kötésben 3 kor. 20 f. — 4-r. alakú kiadás, színnyomatu bekötésben 4 kor. 80 f.

Jelky András kalandjai. A bajai fiu rendkívüli kalandjai az 5 világré-zben. Irta Hevesi Lajos. 72 képpel. Disz-kötésben 6 kor.

Münchhausen, az igazmondó német báró csodálatos kalandjai. Alatos kalandjai. Az ifjúságnak elbeszéli Gaal Mózés. ötte 3 kor. 60 f.

Kujak Andris keleti utazása. Ifjúsági regény. Irta Gaal Mózés. Gerő Lajos 22 rajzával. Diszkötésben 5 kor.

A búrok magyar vitéze. Egy magyar fiu kalandos története. Irta Földes Géza. Kepes kötésben 4 kor. 50 f.

Don Quijote de la Mancha. Cervantes után az ifjúság számára atdolgozta Radó Antal. Diszes kötésben 5 kor. 60 f.

Tamás bátya kunyhója. Irta: Beecher—Stowe. Atdolgozta Darvai Móricz. Számos képpel, 2 diszkötésben 7 kor.

Vadölő. Irta Cooper F. Fordította Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából, számos képpel. Diszes kötésben 4 kor.

Utmutató. Irta Cooper F. Fordította Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából. Számos képpel. Diszes kötésben 4 kor.

Az utolsó mohikán. Irta Cooper F. Fordította Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából. Diszes egész vászonkötésben 4 kor.

Börharisnya. Irta Cooper F. Ford. Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából. Számos képpel. Diszes kötésben 3 kor. 60 f.

Cougourdan Marius, a „Boldogasszony“ hajó kalandjai. Irta Mouton Jenő. Ford. Sárossy Bella. 40 eredeti képpel. Diszes kötésben 4 kor. 40 f.

Vadászkalandok. A magyar ifjúságnak elbeszéli Garady Viktor. 50 képpel. Színnyomatu vászonkötésben 3 kor. 40 f.

Kaphatók

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... .. 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... .. 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 15

Két napi pihenés után Nisni-Novgorodból tovább indult. De miután a rendkívül rázósz telega-utazást megelégette s azt hitte, hogy a Volgán könnyebben levezethet Kazánba, egy bárkát bérelt s útítársával, Grigorovics dr.-ral helyet foglalt benne.

A vizen való utazás azonban még rosszabbul ütött ki. A hajósok nem értették mesterségüket s bár a vizállás elég kedvező volt, egyre-másra fennakadtak valamelyik homokzatonon, amelyek a Volga e részét majdnem alkalmatlanná teszik a hajózásra, kivált alacsonyabb vizállás idején. Így aztán nem esoda, ha három nap alatt vizmentében nem haladhattak tovább, mint a Novgorodtól 75 versztnyire fekvő Makarjevig.

Makarjeviből ügyetlen hajósait visszaküldötte s útját megint telegán folytatta, mely sokkal érdekesebb volt, mint a Makarjevig tartó vízi út. A Szura vizét átlépven, ugor népek földjére érkezett, sőt Emangasztól kezdve, hova október 22-én érkezett meg, folytonosan cseremisiz, csuvasz és tatár népség között utazott. Ezenkívül a véletlen oly kegyes volt most utasunk iránt, hogy Szundirban egy csuvasz és Csebokszáron egy cseremisiz vásárt is láthatott.

Már Szundir környékétől kezdve sűrűen találkozhatott cseremiszekkel, kik hol lóháton, hol apró szekereken siettek a csebokszári vásárra, amely ugyan csak hetivásár volt, de amely mégis összecsisodított vagy kétezer embert.

A cseremiszek, kiket itt látott, barna, hosszúkás képű, sugár növesű emberek voltak s ennyiben különböztek a Volgán túl fekvő nagy erdősegekben lakó, úgynevezett erdei cseremiszekről,

kik szökek s valóságosan finn típusúak. A csuvaszok a cseremiszeknél alacsonyabbak voltak és részint barnák, részint szökek. Arc- és fejalkatásban is nagy változatosságot mutatók.

Kazánba érkezve, szándéka volt itt egy kissé hosszasan időzni, mert két dolgot akart elvégezni, mielőtt tovább indult volna.

POGÁNY CSEREMISZEK.

Először egy cseremisiz és csuvasz hely- és személynévtár összeszedését, másodsor e népek ethnografiai térképének elkészítését. E kettős tervének kivitelében a kormányzó és a kazáni főiskola tudósai készséges segítőitársai voltak. Ettől eltekintve e város a legalkalmasabb hely volt arra, hogy benne az ugor fajú népekről és nyelvekről kellő előleges tájékoztatást szerez-hessen, mielőtt nagy útjának igazi kivitelébe belekezdene.

Kazán, mely 1565 kilométerre fekszik délkeleti irányban Szent-Pétervártól, valóságos néprajzi középpontja Oroszország nem szláv eredetű

VOTJÁKOK.

népeinek. Kedvező fekvése az európai és ázsiai Oroszország forgalmának középpontjává teszi s ezért kereskedése, mely nagyjából tatárok kezében van, igen virágzó. Bazárjaiban időről-időre megfordul az orosz birodalom minden fajú, nyelvű és vallású népének képviselője.

Aki meg akar Kelet nyelveivel ismerkedni gyakorlatilag is, legjobban teszi, ha Kazánt választja tanulmányainak székhelyéül. Azonkívül e város számos segédeszközt nyújt annak is, ki e nyelveket inkább tudományos, mint gyakorlati célból tanulja, mert egyetemének, melyet I. Sándor cár alapított, könyvtára tele van a legértékesebb mongol és tatár kéziratokkal. Az egyetem mellett van egy tatár főiskola és két keresztény papnevelő intézet is, melyekben, mióta az orosz kormány célba vette a különböző ugor népek keresztény hitre való térítését, e nyelvek majdnem mindenike komoly tanulmány tárgyául szolgál.

Kazánban útítársán, Grigorovics dr.-on kívül különösen a lengyel eredetű Kovalevszkivel társalgott, ki a mongol nyelvnek, irodalomnak és történelemnek volt európai hírvő tudós búvárlója és tanára; továbbá Kazim béggel, a perzsa és más keleti nyelvek tanárával, kinek éppen ez időtájt jelent meg török-tatár nyelvtana.

E tudósokkal való társalgása nagyon alkalmas volt arra, hogy Keletre vonatkozó ismereteit szélesebb és biztosabb alapokra fektesse. E kedvező körülmények a keleti nyelvek tanulására nagy kedvet keltettek benne, hogy Kazánban hosszabb időt tölthessen, de ez alkalommal sietni kellett voguljaihoz,

hogy pénzből ki ne fogyjon, míg legalább azokat meg nem látogatta és nyelveket meg nem tanulja.

Kazánból november 8-án indult el teljes úti-felszereléssel együtt vállalatának tulajdonképpen való végrehajtására, mert az eddigi 1565 kilométernyi út csak bevezetés volt vállalatához.

Legelőbb a votjákok földjén állapotott meg. E vidékről két pap nevéet közölték vele Kazánban, mint olyanokét, kik értik a votjákok nyelvét. Kötelességének tartotta e papokat felkeresni. E papokkal folytatott eszmecserék derekasan elősegítették a votják népre és nyelvre vonatkozó ismereteinek bővülését. Itt tudta meg, hogy a votják nyelv két nyelvjárásra oszlik: az éjszakira, vagy glazovira s a délire, vagy a szarapulira, melyen erősen érzik a tatár nyelv hatása. Hogy a votjákok testalkotásukra nézve is azt az eltérést mutatják fel, mint a cseremiszek, t. i. a déliek feketék, az éjszakiak szőkék és nagyobb termetűek. A votjákok földjét elhagyván, a baszkirok földjére jutott és csakhamar megérkezett a vidék fővárosába, Permbe, hol szándéka volt egy kissé huzamosabban időzni.

Reguly Permbe a kormányzó vendége volt, ki őt elutazásakor a permi kormányzósági kerület térképével ajándékozta meg s kíséretül melléje egy kozákot rendelt. Permbe az Uszolka nevű kis folyam mellett fekvő Szolikamszkba, innen pedig Uszoljeba ment, hol a sztroganovi híres sófőzés igazgatójánál, Volegovnál négy napot töltött, ki egy permi szótárt adott neki. Az idevaló pópát (orosz pap) nem kapta honn, pedig mint a permi nyelv grammatikájának megírójától s a permi nép ismerőjétől igen fontos felvilágosításokat remélt.

(Folytatása következik.)

KERESZTÉNY CSEREMISZEK.

A BUDAPESTI FÜVÉSZKERT.

A budapesti ember nem is tudja, micsoda sokatérő kincse hazánk fővárosának a fűvészkert. Szép, ritka virágok gyűjtőtelepe ez a gyönyörű park, mely a növénytanulással foglalkozóknak mindig kedves helye volt. A budapesti diákok, kiváltképpen a VIII. és IX. kerületbeliek jól ismerik, mert tanáraik nem egyszer vezetik el őket a fűvészkertbe, hogy a szertárban csak le-

színpompában, amilyennel éppen csak ezek a növények dicsekedhetnek.

Túl rajtuk Amerika és Afrika húsos, pozsgás, szúrós növényei, a kaktuszok és az aloék különböző csoportjai sorakoznak egymás mellé a Viktória-ház körül, fenyegetőleg meresztvén szúrós fegyvereiket, hatalmas töviseiket a közeledő felé. Az alakoknak micsoda változatossága! Nagyjából gömbök, a gömbfelület kimondhatatlan sokféleségével.

A BUDAPESTI FÜVÉSZKERTBŐL. — Törészet víznövényekkel.

préselve látható növényt virágzásában mutassák be a tanulóknak.

Szebb ez a park, mint akármelyik francia vagy angol kert; jönnek is az idegenek s nem győzik csodálni, hogy a természet s az emberi törekvés minő épségben tudja megőrizni az éppenséggel nem ehhez az éghajlathoz szokott növényeket. S a budapesti embernek fogalma sincs arról, hogy mily sokatérő disze ez fővárosunknak.

A fűvészkerttről Kardos Árpád a következő érdekes ismertetést írja:

A hazai fák ölen rejtőző forróövi növényvilágtól éjszakra, a nagy pálmaház előtt — ennek két szárnya most üres — Japán és Khina növényvilágának szépsége bontakozik ki előttünk olyan

A *Lotus* a Nilus vidékét juttatja eszünkbe. A *Nepenthesek* rovarfogó kancsós leveleikkel, a *Hedysarum gyrans*, folyton csavarszerűen mozgó levélkéivel, az *érzőke* (*Mimosa*), legkisebb érintésre hirtelen összezsugorodó és lekonyuló leveleivel az érző növények életébe engednek bepillantást, míg az *Allamanda* nagy sárga, a *Bougenvillea* piros virágaival, a *Passiflora* vagy *Golgotavirág*, a fák kérgén élősködő növények sokaságával egy tropikus őserdő sajátos növényvilágába varázsol bennünket.

Ez a varázs még inkább fokozódik, ha a Viktória-házból átmegyünk a nagy pálmaház középső nagytermébe. A pálmák remek példányokban diszlenek itt. Ezek már nemcsak sejte-

tik, hanem fogalmat is adhatnak arról, hogy milyenek lehetnek hazájukban. A *Livistona chinensis* (a kertészek *Latania chinensis*-e) vagy legyezőpálma, Ő Felsége ajándéka, olyan példányban van itt meg, amilyent Londonban sem lehet látni. Szomszédságában pedig Kelet-India sajátos növénye tűnik fel: a *Pandanus furcatus*. Törzsének alig van olyan parányi helye, ahonnan egy-egy légyökere ne sarjadjon ki. Derekáról karvastagságban nyúlnak le a földig a gyökerek s támaszul szolgálnak neki. Maga a törzs nem ágazik el, míg a *Molukkiszigeteken* élő rokona, a *Pandanus sylvestris* törzse szétágazik és minden ága külön törzset képez önálló levélkoronával. Ha ez a növény eléggé csodás is, de még sem oly szép, mint a Theophrasta imperialis a maga hatalmas nagy leveleivel, melyek méltán megszerezték számára az imperialis (fejedelmi) melléknevet.

Mai számunkban egy képet mutatunk be a budapesti fűvészkertből.

ARAF, A JÓS.

Írta Thirring Gusztávné.

— Hogy a jövő vásárkor ne legyen már veszekedés a vásárosok közt, a város sokat verethetne ilyen! — mondá.

Mikor Araf kezébe került, haragosan szólt Bogiro:

— Hát már mindent utánozni akarsz? Minek nekünk a pénz, mikor eddig megvoltunk pénz nélkül? Avagy nem bizol már az atyafiadban úgy, mint eddig? Azt mondod, hogy többet is veretsz a nevünkkel? Hát minek nekünk a betű? Tudod te olvasni, avagy népeink? Még itt sincs a római és máris rómaiak akartok lenni?

És fogta a pénzt és magasra dobva belevetette Epona szent tűzébe. Aztán felemelte kancsóját, mely habzó sörrel volt telisded-tele és áldomását mondá:

— Köszöntlek, Epona istennő, köszöntlek titeket égiek, mind! Áldd meg e várost, áldd meg ami földön, vizen tenyészik! Epona, áldd meg a népedet. De pusztulást az idegenre!

A férfiak felemelkedtek és a habzó sört, ami kancsójukban volt, a földre öntötték.

Azután leültek mind komolyan, Araf pedig lehorgasztotta fejét.

Már esteledett, az ünnep még javában folyt, mikor lelkendezve szaladtak le a pásztorok a hegyekről, ahol óriási örömtüzeik égtek, azzal a

hirrel, hogy a déli nap felől sok sisakos ember jön, sok páncélos katona.

Ruhájuk fekete érc és a kucsmájuk fekete és fénylik és a nyugvó nap sugaraiban csillámlik a sok fegyver. Egyik követi a másikat és oly hosszú a sor, hogy az eleje már közel van a hegyekhez, a vége pedig oly messze, hol a föld az eget éri.

A mulatók fegyvereikhez kaptak.

Araf megfúvatta a kürtöket.

— Föl a várba, föl az új várunkba, ott a városunk kulcsa, hengeressünk köveket rájuk és zárjuk el az utat előlük!

De kevesen követték.

Bogi a fiatalokkal a Dunára akart menni.

Sokan meg haza szaladtak, hogy kincseiket rejtse el.

A vásárosok széjjelhoradták holmijukat; a szomszéd népek lóra ültek és befogadták kocsijaikat. Hiába kérte őket Araf, maradjanak; ha ők itt maradnak, talán visszaszorítják az ellenséget. És akkor megmenekülnek mind.

De hiába beszélt; mind széjjel szaladtak.

Araf megszámlálta embereit, nem volt sok harciosa és ezek is veszekedtek egymás közt, hogy ki legyen a vezér, az alvezér.

Még javában veszekedtek, mikor szokatlan hang harsogott az esti levegőben: a római hosszú réztuba éles hangja; és zárt csoportban vonult be a római csapat a város terére.

Egy vitéz lépett ki a sorokból, kinek egyik lába a térdtől fogva vasból volt.

Araf megismerte.

— Te, te árultál el bennünket! — kiáltá és rá akarta magát vetni.

De a vitéz csak pajzsát tartotta maga elé és kelta nyelven szólalt meg:

— Mit akarsz öreg? Mi nem jöttünk küzdeni, a bő vízhez jöttünk pihenni, fürdeni. Békülj meg vendégeiddel! Mert mit akarsz te itt e marék néppel? Te tudod, mi az a Caesar légioja; nem mégy egy fél napra innen: ott állnak a Danubiusnál fegyverben a légio! Figyeljetek: ha csak egyikünknek is bántódása lesz, úgy elvesztek ti mind! És mit árt nektek, ha mi most itt pihenünk? . . .

Az asszonyok kitódultak házaik elé és a rómaiak aranyokat, csecse-becséket és finom szöveteket, fátlyolt, ritka kagylódiszeket mutogattak nekik.

Kivánsian nézegették a szép holmikát és hoztak cserébe pecsenyét, kenyeret.

A katonák táborba vonultak a forró vizek körül és a körülötte levő réteken legeltették lovaikat.

Az eraviseusok lassanként meg is szokták őket.

Mindenféle szép mesterséget tudtak a jövevények, Gallittának meghalt az egyik leánya és az egyik idegen vitéz megfaragta neki kőbe. Bogimárának a kisbírónének gyerekei részére állatokat és apró játékokat faragtak; az asszonyoknak meg bögréket, fakanalakat faragtak és meséltek nekik a nagy Rómáról és a gyönyörű házakról.

Resátus, az agyagos gyönyörű új mintákat kapott tőlük. Anartusnál szép új kocsit rendelt

és ők itt az urak és sarcot vetnek ránk, mint másokra is, és elszedik fiainkat és viszik katonáknak, rómaiaknak.

— Most még szabadok vagytok, mehettek a merre szívetek hí, ahol még szabadság van. Gyűjtsetek össze reggelre háznépeiteket, hijátok a hegyekről pásztoraitokat nyájaikkal és holnap, amikor a fiatal hold kél, amikor megszólalnak a tülkök, ott lesznek a Danubiuson a város csónakjai. Túl a parton, túl a nagy sikon, a fehér hegyek közt laknak testvéreink még szabadon: ott lesz az új hazánk!

A férfiak összenéztek.

Legelőbb Bogi szólalt meg:

Itt hagyjuk e szép földeket.

KASZÁSOK ÉS MAROKVERŐK.

meg a vaslábú vitéz és csengő új pénzzel fizette. A leányokat zenével, tánccal mulattatták a vitézek és mire kitavaszkodott, már több római vitéz feleséget vitt ki magának a tanyájára a városból.

Mielőtt újból ünnepelték Epona ünnepét, Araf egy éjjel összehívta népét és így szólt hozzájuk:

— Egy éve sincs, hogy köztünk vannak az idegenek. Bejöttek, mikor még kapuink nyitva voltak. Mi várat emeltünk az ellen, aki támadna és im az ellenség bejött titkon és itt maradt köztünk. A vaslábú már körülhúzta az ekéjét város alapításra a szent forrás környékén; és rajta volt a «cinctus Qabinus» nevű tóga. Már e föld nem a miénk, a szent víz az övék, táboruk napról-napra növekszik, és pusztul a mi városunk. Kicsalják asszonyainkat, gyerekeinknek idegen istenekről beszélnek, egy év sem múlik

— Ott a föld miénk lesz és szabad.

Itt pusztuljanak el házaink?

— Kő van a hegyekben, építünk majd ott fenn újakat.

És sirjainkat, halottainkat, ki őrzi őket?

Azok itt pihennek; az istenek örködnék felettük.

Az emberek nem szóltak semmit, visszatértek házaikba és azt gondolták, Araf eszelős. Hiszen nem bántja őket a római, miért hagyják el ők e szép hazát?

Másnap, mikor a hold fölkelt, Araf künn volt a Danubiusnál és várt.

De múltak az órák és nem jött senki, senki.

Messze a rómaiak táborából, melyre számtalan fáklya vetette fényét, zene hallatszott ide és díszes kocsikon mentek ki az asszonyok és népek a zenéhez.

Araf eltakarta az arcát, hogy ne lássa őket és leborult a földre.

Azután odahívta a fiát, ki vele volt, az egyetlen unokáját és eloldatták a csónakukat; a többi csónak üresen ringott, táncolt a hold-sugaras vizen.

Az öreg néhány erős lökessel a folyó közepére evezett csónakjával, Aquincum csónakjai a magáéhoz csatolva követték; üresek voltak mind. Ez volt a csapatja, amit az új hazába vezetett. A tulsó parton eloldotta a sort és szélnek eresztette a csónakokat, és azok mentek, mentek a merre a hullám vitte őket, ki sziklának vetődött, ki összeütközött a másikkal a sötétben, összetorlódtak hullámok dobálták szerte-szejjel és révbe nem került egy sem.

Araf a tulsó partról még egyszer visszanezett a volt hazájára. Az éj sötétsége borult most már rá és köd.

— Pusztuljatok el mind ti, akik hűtlenek vagytok! — kiáltotta. Azután leborult a földre, a Danubius partján és zokogott. Már pitymallott, mikor a gyermeket kézenfogva megindult éjszaka, ahol hitte, hogy új hazát talál, új hazát, amely még szabad.

Avagy talán oda is utána kúszik az érekigyó?

KÉPEINKHEZ.

Az aratás a magyar gazda legfontosabb mezei munkája. Ettől függ, vajjon jó sorban fog-e az idén élni, gondatlan léssen-e a tele s az év többi része, avagy szomorú napok következnek-e a földmivelés fáradságos munkája után. Mert míg a gazda az aratásig eljut, addig bizony igen sok gondot ad neki — az időjárás. Szeszélyes teremtés ez, kivált így nyári időben.

— Be jó volna egy kis eső! — sóhajtozik a gazda s feltekint az égre, hátha meghallgatja a jó Isten a kérését. Máskor meg már nagyon is sok e jóból.

— No, tán már el is állhatna, — mondja kedvetlenül s búsan bólogat fejével.

Mikor azután végre-valahára Péter és Pál napja elérkezik, akkor már könnyebben lélekszik a gazda. Megkezdődik az aratás. Az Alföldön előbb, Székelyföldön vagy két héttel később.

Mai számunkban négy aratási képet közlünk. Egyik debrecenvidéki kéveket mutat be, a másik kaszásokat, marokverőket, a harmadikon a kaszafenést láthatjuk, a negyedik pedig a kereszttrakást ábrázolja.

A VILÁGTENGER.

Ha térképet veszünk a kezünkbe, rögtön láthatjuk, hogy a föld felületének túlnyomó részét a víz, a tenger borítja. Kiterjedés dolgában a tenger jóval fölülmúlja a szárazföldet, a víz és száraz eloszlása a földön körülbelül úgy aránylik egymáshoz, mint 3 : 1. Minthogy a föld felületét kerekaszámban 508 millió km.²-re becsülik s ebből a száraz 135 millió km.²-t foglal el, a tenger kiterjedését kerekaszámban 373 millió km.²-re lehet tenni.

A térkép azonban azt is mutatja, hogy szárazföld és tenger sehol sem oszlanak meg arányosan. A szárazföld tömegei túlnyomóan az északi féltekére esnek, a tenger pedig a déli félgömbre. Itt igazán a víz túlnyomó. Ellenkezőleg az északi félgömbre esik az «ó-világ» legnagyobb része — Ázsia, Európa, Afrika nagyobb fele — valamint Északamerika és Délamerika az Amazon torkolatáig. A déli félgömbön csak Afrika, Amerika déli része és a kis ausztráliai kontinens van a hozzátartozó szigetvilággal.

A tenger és a szárazföld egyenlőtlen eloszlásából következik az is, hogy északon a szárazföldek sokkal közelebb esnek a sarkhoz, mint délen. Az ázsiai kontinens legészakibb pontja, a Cseljuszkin fok az északi szélesség 77.5 fokát éri el, míg Afrika legdélibb pontja, a Túfok csak a 34-ik fokig jut az Egyenlítő alá. Ez a pont körülbelül olyan messzire esik az Egyenlítőtől, mint a Genezáreth tava Palesztinában, vagy Sanghai Khinában. Az összefüggő nagy szárazföldek közül Délamerika nyomul legmesszebben előre délre, amely a Maghellan-útnak a 46-ik fokát éri el. Ez megfelel Németország északi tengerpartjának.

Mint látjuk, a szárazföldek ilyenformán inkább az északi sark körül tömörülnek. Az északi sark körüli tenger ennél fogva jóval csekélyebb, mint a Déli Jegestenger és ugyanott az ismeretlen vidékek száma is jelentékenyen csekélyebb, mint délen. Délen a fel nem fedezett vidékek határa körülbelül a 70. szélességi foknál van, ami megfelel Európában Skandinávia északi csücsökének, ahol még községek is vannak! Ez okozza nagyrészt az azt az eltérést is, mely a két félteke között az úszó jég határa tekintetében fennáll. A déli sarkvidék úszó jéghegyei gyakran feljönnek a Jöreménység fokáig és ott óriási hőmérsékleti változásokat idéznek elő. Ugyan mit szólnának az emberek Európában, ha az úszó jéghegyek

északról az egyenlítőtől hasonló távolságban levő Gibraltárnál jelennének meg?!

Tulajdonképpen azonban a déli féltekén a jéghegyeknek oly messze való előnyomulása következménye a hidegebb klímának. Mert igaz ugyan, hogy a tenger mérsékli a partvidékek klímáját azáltal, hogy víze lassabban hül ki, de ugyancsak nehezebben is melegszik fel és éppen azért a déli félteke, ahol a víz a túlnyomó, soha sem tud annyira fölmelegedni, mint az északi. Számítások igazolják, hogy az északi félgömb átlagos hőmérséklete 15.5 fok Celsius, míg a

síkra, amelynek körülbelül London a középpontja, esik a többi összes szárazföld.

Állítsuk most szembe a tengert a szárazfölddel. Mit tapasztalunk? A szárazföld rettenetesen meg van szaggatva, több nagy kontinensre, nagyszámú nagy és közép nagyságú és ezer meg ezer kis szigetre oszlik. Ezzel szemben a tenger az *egységet* képviseli. A tenger összefüggő egész, amelynek minden része összefüggésben van egymással. Ez az összefüggő egész a *világtenger*, melynek részei az egyes kontinensek közt elterülő nagy vízmedencék, az *óceánok*. Az óceánok

KÉVEKÖTŐK DEBRECEN VIDÉKÉN.

délié csak 13.6. Viszont a déli félgömb klímája nagy általánosságban egyenletesebb, mint az északié, éppen az említett körülményeknél fogva.

A tenger és szárazföld eloszlása a két féltekén annyira eltérő, hogy északon a szárazföld a felületnek egy negyedét, délen pedig csak egy tizenharmadrészt teszi ki. De egy még érdekesebb tapasztalatra is rájöhettünk. Tegyük egy földgömbön körzönné egyik hegyét Új-Zélandra és a sarkoknak az egyenlítőhöz való távolságának megfelelő ívvel vonjunk kört. Ilyenformán a föld szintén két félgömbre oszlik, Ritter földrajzi író meghatározása szerint a tengeri és kontinentális félgömbre. Az első, Ausztrálián és szigetvilágán kívül alig van szárazföld és a má-

határait sok helyütt az emberek önkényesen szabták meg, egy-egy képzeletbeli vonallal; a világtengernek egyetlen határa van: a szárazföldek partjai.

Az egyes óceánok meghatározása nagyon önkényes. Így az *Atlanti óceán* alatt a világtengernek azt a részét értjük, amely a két sarkkör között, Amerika, Európa és Afrika között elterül. Minthogy azonban a déli sarkkört sem Amerika, sem Afrika nem éri el, itt a határ egy képzeletbeli vonal, amely a kontinensek végéről merőlegesen halad a sarkkörre. Az *Indiai óceán* a Jöreménység foktól és Tasmaniától a sarkkörre haladó merőleges vonalak, a sarkkör, Ausztrália, Ázsia és Afrika között terül el. A *Csendes óceán* a Behring-szoros, Ázsia, Ausztrália, Amerika, a

déli sarkkör és a rá merőleges vonalak között terül el. A *sark tengerek* határát az illető sarkkörök alkotják. Utóbbi megjelölés nem egészen megfelelő ugyan, mert a déli sarktenger tényleg jóval túlterjed a sarkkörön, míg északon a sarki klíma sok helyütt a sarkkörön túl is csekély mértékben érezhető.

Kiterjedésüket tekintve az Atlanti óceán 88·6 millió km.², az Indiai óceán 74 millió km.², a Csendes óceán 175·6 millió km.², az Északi Jegestenger 15·3 millió km.², a Déli Jegestenger pedig 20·5 millió km.². Így a világtenger egész kiterjedése 373 millió négyszögkilométer. Hozzávetőleges számítás szerint ennek az óriási vízfelületnek köbtartalmát mintegy ezerkétszáz millió köbkilométerre becsülik. —i.

Az álom a régiek képzeletében.

Calderonnak, a spanyolok nagy drámaírójának van egy darabja, aminek a címe: «Az élet álom». Nem ő volt az első, aki előtt feltűnt, hogy mennyire hasonlít az élet az álomhoz. Plato szerint ez a világ, az, amit átélünk, amit látunk, hallunk, az olyan, mint az álom; az igazi élet nem ez a földi élet. Az ókori népek vallásában is sokszor megtaláljuk ezt a gondolatot. A hinduk vallása, a *buddhizmus* azt tanítja, hogy rendesen hamisan, hiányosan, mintegy álomban látjuk a tárgyakat; csak hosszú gondolkodás tanít meg arra, hogy a dolgok igaz természetét megismerjük. Ma ennek éppen a megfordítottját hisszük: a tárgyakat, a környező dolgokat úgy érzékelni, ahogy vannak: a láthatókat minél jobban megnézni, a hangot minél élesebben meghallgatni. Éppen ez a *közvetlen tapasztalás* adja meg azt, ami a tárgyakban egyáltalán tapasztalható. Ezt nem szabad átalkítani, mint a hindu vallás tanítja, elmélyedéssel, sőt ellenkezőleg: előbb ezt lehetőleg tökéletesíteni és csak azután gondolkodni. Így gondolkozunk most. De az ókori népek bizony nem gondolkoztak így. Az emberiségnek épp úgy megvan a gyermekora, mint az egyes embernek. És amint a gyermek nem keresi az igazságot, hanem mindig azt a feleletet fogadja el, amelyik az *érzelmeinek* legjobban megfelel, úgy az ókori népek is egész csomó magyarázatot adtak sok tüneménynek, amely magyarázatok nem igazak, de megfelelték az ókori ember érzelmeinek, pl. eloszlatták félelmét, kielégítették a haragját. Az ókori ember félt a vihartól; azt képzelte

rögtön, hogy a vihart egy haragvó isten küldi; azt imádta ettől fogva. Így azokra a jelenségekre, amelyek neki nagyon szembetűnők voltak, amelyek neki ártottak vagy használtak, talált magyarázatot, úgy, hogy lassankint minden eseményt, ami az életében előfordult, jól meg tudott érteni a maga módja szerint. Azaz *felfogta* már valahogy a világot, volt világnézete.

Azok közt a jelenségek közt, amik az ősember képzeletét foglalkoztatták, egyik legfontosabb volt az álom. Hasonlít az élethez, hiszen képek, emberek, gondolatok szerepelnek benne. Különbözik az élettől, mert soha se tudjuk róla, hogy van, *akkor amikor van*. Az életben mindig biztosan tudjuk azt, hogy élünk, az *öntudatunk* mindig megvan. Azt, hogy álmodunk, soha se tudjuk, *akkor, amikor álmodunk*. Ha azt álmodjuk, hogy álmodunk, akkor is csak *álmodjuk* ezt és nem *tudjuk*. Hasonlít az álom a halálhoz is, mert nincs meg benne az öntudatunk; de különbözik tőle, mert felébredünk belőle és emlékezünk rá. Tehát az álom igen különös és tekintettel arra, hogy mindennap visszatér, igen fontos tünemény. Nem is késett vele az ősember, hogy a képzelőerejét kipróbálja az álom magyarázásával. Régen, nagyon régen, amikor az emberek nem tudtak még házakat építeni, hanem barlangokban laktak, azt hitték, hogy aki alszik, az meghalt; mikor felébred, akkor feltámad. Később a görögök már nem elégedtek meg ennyivel. Lassan-lassan észrevették, hogy amikor az alvó felébred, elbeszéli, hogy álmában egész más vidéken járt: a szülőföldjén, vagy az olympiai versenyen, vagy akár magán az Olympos hegyen. Pedig a többiek látták, hogy az alvó meg se mozdult, egész idő alatt egy helyen feküdt. Ekkor azt mondták, hogy az, aki otthon vagy a versenyen, szóval máshol volt, mint az alvó teste, az nem maga az alvó, hanem a lelke volt. A lelke pedig éppen olyan, mint az alvó maga, hiszen az látta magát álmában és emlékszik rá, hogy épp olyan volt, amilyen most, hogy felébredt.

Még később azután nem elégedtek meg azzal, hogy az alvó lelke volt, aki álmában másutt járt. Észrevették ugyanis, hogy álmunkban nem úgy történnek a dolgok, mint ébren, itt, ezen a *való világon* szoktak. Az emberek, akiket álmunkban látunk, hirtelen megváltoznak, vagy eltűnnek, sőt furesa szörnyeteggel, szárnyas lovakkal, emberfejű bikával is álmodunk. Ilyen pedig ezen a világon nincs. Ekkor alkotják meg az

emberek a *másvilág* gondolatát. Álomban más világon járunk, ahol a dolgok másképp történnek, mint itt. Ebben a másvilágban képzeltek a görögök az isteneiket, akik hirtelen meg tudják változtatni az alakjukat, vagy el tudnak tűnni, vagy más *csodát* tudnak tenni.

Később arra is gondoltak, hogy ez a másvilág az igazi világ. Így az északi népek papjai, amikor jósolni akartak, mesterségesen álomféle állapotba hozták magukat, mert akkor a másvilágban előre látták a jövőt.

A nemzetek nagy hőseikről nem akarják, nem tudják elhinni, hogy meghaltak. De azt tudják, hogy nem élnek, nincs meg a rendes öntudatuk.

tudja szabadítani a költészet szép Csipkerózsáját az égő várból, akkor felébred, hogy bámúlataba ejtsen minket és győző karral, vagy szép nevetéssel visszatérjen aludni. Mert a nagy, a szép nincs mindig köztünk; azt meg kell érdemelni. *Zalai Béla.*

A gondolkodás szervéről.

Minden cselekvésünkben testünknek valamelyik részét használjuk eszközül. Ha szaladunk a lábainkat, ha labdázunk kezünket, ha nézünk, hallgatunk valamit, akkor a szemünket, fülünket dolgoztatjuk. Ha pedig tanulunk, gon-

KERESZT-RAKÁS.

Mit csinálnak hát? Alusznak, álmodnak. A németek nagy császára, Barbarossa Frigyes, a Kyffhäuser hegyben alszik. Alszik Szent-László is, a magyar király, fel is ébred, ha veszély fenyegeti az országot, meg is veri a kúnokat.

Nem a székely, nem is Laczfi
Kit Isten soká megtartson,
Hanem az a László, László,
A' győzött le minket harcon.

És alszik Csipkerózsza is, a mesebeli királykisasszony.

És mindegyik alvó, Frigyes, László, meg Csipkerózsza ugyanazt a gondolatot fejezi ki: hogy a nagynak, szépnek elmúlásában, végleges elpusztulásában nem hihetünk. Az csak alszik, az csak álmodik. És amikor szükség van rá, vagy ha megjön a mesebeli herceg, aki meg

dolgozunk, akkor a fejünket, az agyunkat állítottuk munkába.

Az emberi agyvelő a koponyában van elhelyezve, a homlok alatt kezdődik és egy tömegben húzódik egészen a nyakszirtig, ahol aztán a gerincevelőben folytatódik. Az ember hátgerince belül hosszú, csőformájú üreget alkot, ami szintén velő-annyaggal van kitöltve. Ez a velő-anyag olyan, mint az állatok veleje, a borjúé, a marháé, a malacé, a csirkéé. Ha a velőt nagyítóüvegen át nézzük (200—300 szoros nagyítással), akkor látjuk csak meg a szerkezetét igazán. Kerek, hosszúkás meg szögletes formájú hólyagocskák-ból állónak látszik akkor, amely hólyagocskák helyenkint kiszögellenek s az ilyen kicsücsösödő helyek szálakban, az *idegszálakban* folytatódnak, melyek nagyon bonyolult, szövevényes

hálózatot képezve kötik össze egymással e hálózatokkákat, amelyeket *idegsejteknek* nevezünk. Az idegszálak azonban nemcsak az agyban levő sejtek közti közlekedésre szolgálnak, hanem az agyból ki is vezetnek, sok helyen átmennek a csontokban levő kis lyukakon s a húsból folytatják útjukat. Némelyik az agytól a szemig megy, ez a *látóideg*; másik a fülhöz vezet, ez a *hallóideg*; az orrhoz, szájhoz vezetők a szaglás és ízlés idege; azonkívül az agyból s a gerincgagyból kiágazó idegszál-hálózat bejárja az egész testet, a bőr alatt mindenütt ott vannak a végei. Idegek mennek testünknek belső szerveibe, a szívbe, a tüdőbe, a gyomorba, szóval a hajon és körmökön kívül a testnek minden részébe.

Ezek az idegvégék veszik át a külső hatásokat, vezetik az agyhoz és juttatják annak tudomására. A szemben végződő ideg fényt és színeket hoz tudomásunkra, a fülben végződő meg hangokat, az orrban, nyelvben végződők szagokat és ízeket, az egész bőrfelületen végződők nyomást, ütést, hideget, meleget, fájást. Hogy miért nem látunk a fülünkkel és miért nem szagolunk a szemünkkel, annak egyszerű magyarázata az, hogy a fülünkben végződő idegnek ez a végződése olyan szerkezetű, hogy éppen a hangnak az agyhoz való vezetésére alkalmas, a szem pedig fényvezetésre van berendezve. Az idegnek a végződése más és más, így ehhez képest más és más benyomások fölvetelére való.

Ezek az idegvégék az érzékszervek főrészei. A szemet mondjuk a látás szervének; de nem a szemünk lát, hanem a benne végződő ideg; a szem többi része: a golyója, pupillája stb. csak arra való, hogy annak az idegnek kedvére legyen, minél jobban előkészítse neki azt a külső benyomást, amit annak be kell fogadnia. Így van ez a fülnél is. Mélyen a belsejében van az agyból eredő idegvég s a hozzájáruló segítőszervekből csak a fülünk kagylója látszik, ami arra való, hogy mint valami hallócső, jól begyűjtse a hangot a fülbe.

Ez az ideghálózat teszi lehetővé, hogy a testnek akármelyik részével történik valami, az agy mindenről tudomást szerez. Az agyvelő olyan, mint egy nagy telefon-központ, ahol mindent meg lehet tudni, amit csak a drótokkal vele összekötött állomásokon beszélnek. A telefon-drótok az idegek s a külső állomások az az idegszálak végződésai, amelyeken történekről az agy, a központ folytonosan tud.

Az agynak azonban nem ez az egyedüli munkája, hogy tudomást szerez, mi történik a test különböző részein. Az agy az így szerzett tapasztalatokat el is rendezi, szétbontja, összerakja, hasonlítgatja, — szóval gondolkodik. *Az agy a gondolkodás szerve.* Minél tökéletesebb, finomabban kifejlődött az agyvelő, annál tisztább, jobb a gondolkodás. Az állatok agya fejletlenebb, mint az emberé, azért ügyetlenül, gyakorlatlanul, fogytékosan gondolkoznak, rendszeren csupán *emlékeznek*, csak ritkán tudnak valamiből *valamit következtetni*; és mikor ezt látszanak tenni, akkor is csak *várnak* valamit, amire emlékeznek, hogy meg szokott történni.

Az agy azonkívül, hogy a benyomásokat tudomásul veszi és azokról gondolkodik, még viszi az egész test feletti uralmat. Mozgató idegeket is bocsát ki magából a test minden részébe s ezen idegekkel rendezi el a test mozgását. A mozgató idegek viszik szét az agyból eredő rendeleteket a tagok mozgatására. Eszembe jut, hogy írni akarok, akkor ez a parancs az agyból a kezemhez vezető idegszálon végig szalad, mint a telefonüzenet, egy pillanat alatt s az ideg megmozdítja a kezemet, az pennát fog és kezdi az íráshoz szükséges mozgást.

Az agy tehát háromféle dolgot végez. A testet érő benyomásokat tudomásul veszi (érzéseket, akarásokat is idegszálon) és parancsot osztogat az egyes testrészeknek viselkedésére nézve.

Geiger Valéria dr.

VILÁG URA.

6

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Gábor Andor.

— Még most is az, Ward úr, s ha tényleg tűzhányó van ott, azt hiszem igen mély álommal alszik . . .

— Eh! — folytatta Ward úr — semmi sem biztosít bennünket arról, hogy egyszer csak mégis fölébred! . . . Lássá, Strock, az még nem elég, ha egy vulkán alszik, ki kell egészen aludnia! Föltéve ugyan, hogy mindaz, amit mesélnek, nem egyszerűen a Carolina lakóinak képzelése . . .

— Alig hinném, Ward úr, — feleltem erre — Smith Eliás, Morganton polgármestere és barátja, a pleasant-gardeni bíró, erre vonatkozólag igen határozott adatokról számolnak be. Igen is: lángok jelentek meg a Great-Eyry fölött! . . . Igen is: megmagyarázhatatlan zaj hallatszott belőle! . . . E tünemények valósága felől semmi kétség nem lehet! . . .

— Helyes — jelentette ki Ward úr. — Megengedem, hogy csak a főtisztviselők és a lakosok

sem tévedtek! . . . De végre, akármint áll a dolog, a Great-Eyry nem árulta el titkát! . . .

— Ha ezt a titkot ismerni akarjuk Ward úr, meg kell adni árát és a szükséges költségeket rászánva: a csákány és a dinamit majd megteszik magukét . . .

— Okvetlenül — felelt Ward úr — de ez a munka nem sürgős, s jobb lesz várni! . . . Különb az is lehet, hogy maga a természet adja meg végül a Great-Eyry rejtelmének kulcsát . . .

— Elhíheti Ward úr, szívből sajnálom, hogy nem járhattam végére a munkának, mellyel megbízni szíveskedett . . .

— Jó, jó, csak kétségbe ne essék, Strock, s viselje bölcs nyugalommal a kudarcot! . . . Nem mindig vagyunk szerencsés kezűek dolgunkban, és a rendőrség vállalkozásait sem

kell vallanom, legalább is bámulatosnak találtam, hogy a hatóságok, községek, városok, még nem derítették fényt azokra a tényekre, melyeknek több állam volt színhelye. S mihelyt Ward úr rátért erre, nem titkolhattam előtte végtelen csodálkozásomat.

Az elfoghatatlan automobilról volt szó, mely kinnjárt az államok útain, gyalogosok, kocsik, lovak veszedelmére. Önök már tudják, mily óriási sebességekkel szorította háttérbe az automobil sport összes eddig elért eredményeit. Fel-tünésének mindjárt első napjaiban megparancsolták a bajról értesített hatóságok, hogy véget kell vetni a rettenetes gépezető szeszélyeinek. Felbukkant, nem tudni honnan, megjelent és eltűnt — villámsebességgel. Ámbár sok és tevékeny rendőrbiztos indult nyomozására, nem

KASZAFENÉS.

koronázza mindenkor siker . . . Lássá, bűnügyekben is hány tettes siklik ki kezünk közül, s én bizony azt hiszem, hogy egyetlenegy sem foghatnánk el, ha valamivel okosabbak lennének s főként kevésbé vigyázatlanok s nem árúlnák el magukat olyan ostobán! . . . De összevissza beszédükkel ők maguk török ki a saját nyakukat . . . Véleményem szerint a világ legkönnyebb dolga egy bűntényt, gyilkosságot vagy lopást jól előkészíteni, s aztán úgy végrehajtani, hogy a gyanúnak nyoma se ébredhessen, s kijátsszon a tettes minden üldöző hatóságot . . . Ön megérti, Strock, hogy mindamellett nem megyek el ügyességből és óvatosságból leckéket adni a gonosztevő úraknak! . . . S egyébként, ismétlem, nagy számmal vannak, kiket a rendőrség soha fel nem kutathat! . . .

E tárgyban teljesen osztottam főnököm véleményét: valóban a gonosztevők világában akadnak a legostobább emberek!

Ami pedig a másik rejtelmes ügyet illeti: be

tudták a tettest utólni . . . S most legutóbb is Praire-du-Chien és Milwaukee között az Automobil Klub által rendezett versenyen másfél óránál kevesebb idő alatt tette meg a kétszáz mérföldnyi út! . . .

Aztán semmi hír nem érkezett arról, hogy mi történt a jároművel? Az út végére érve, önönsebességétől elragadva, megállás nélkül bele-rohant volna a Michigan-tó vizébe? . . . Azt véljük hát, hogy a gépész is, gépe is elpusztult, s sem erről, sem arról nem hallunk többet? . . . De a közönség nagy többsége nem fogadta el ezt a megoldást, mely a legjobbnak mutatkozott, hanem napról-napra várta, hogy a titokzatos automobil megint csak megjelenjen!

Bizonyos, hogy ez az esemény Ward úr szemében is a rendkívüliek közé tartozott és én osztottam ezt a vélekedését. Ha az ördögi gépész nem mutatkozik többé, megjelenése azon rejtelmek közé sorolandó, melyekbe behatolni nem adatott meg az embernek.

Főnököm sokáig beszélgetett velem ez ügyről, s már azt hittem, vége tárgyalásunknak, midőn szobájában fel s alá járva így szólt hozzám:

— Igen . . . annak az automobilnak a Milwaukeei úton való megjelenése éppen a verseny alkalmával: igen-igen különös dolog — de ez sem kevésbé furcsa!

És Ward úr egy jelentést tett elém, melyet a bostoni rendőrség küldött neki, egy oly eset következtében, amelyet az újságok még aznap este elmondtak olvasóinknak.

Míg én a jelentést olvastam, Ward úr visszatért íróasztala mellé, s egy levelet fejezett be, melyet még beléptem előtt kezdett írni. Én az ablak mellé telepedtem s a legnagyobb figyelemmel olvastam a jelentésben foglaltakat.

Néhány nap óta Új-Anglia partvidékét, a Maine, Connecticut, Massachusetts államok felé eső részen egy oly jelenség háborgatta, melynek természete felől senki biztosat nem tudott.

Egy mozgó tömeg, mely két-három lábnyira emelkedett ki a vízből, sebesen megközelítette — szinte csúszva a vizen — a partot, aztán megfordult és eltűnt a nyílt tengeren.

Ez a tömeg oly gyorsan haladt, hogy a legjobb messzelátók is alig tudták követni. Hossza nem lehetett több harminc-nyolcvan lábna. Alakja orsóforma volt és teste zöldes színű; színe így lehetéssé tette, hogy a tenger alapszínétől alig üssön el. Az amerikai partvidékek azon részén vették észre a legtöbbször, mely Connecticut állam északi foka és Új-Skócia nyugati felén fekvő Homokfok között terül el.

Providence, Boston, Portsmouth és Portland kikötői mellett nagyobb gőzbarkák többször is megkísérlették e mozgó test közelébe jutni, sőt üldözni is próbálták. De sona elérni nem tudták. Az üldözést egyébiránt csakhamar hiábavalónak ítélték. Olyankor néhány pillanat alatt a látóhatáron kívül járt már.

Cseppet sem csodálatos, hogy a legkülönbözőbb vélemények kerültek forgalomba ez úszó tárgy természetét illetőleg. De mindeddig egyetlen feltevés sem nyugodott biztos alapon s a tengeren élő emberek sem tudtak egyebet gondolni, mint a többiek.

Legelőbb úgy vélték a tengerészek és halászok, hogy valamely emlős lehet a cetfélék családjából. Azonban tudvalevő, hogy ezek az állatok bizonyos szabályos időközökben víz alá merülnek néhány pillanatra s a felszínre jöven, orlyukaikon át hatalmas, levegővel kevert vízoszlopokat föcskendeznek magasra. De ez az állat — ha ugyan állat volt a mozgó test — soha még «le nem bukott», ahogy a bálnavadászok mondják, soha így el nem tűnt a nézők elől, sohasem hallatta lélekzetvételének hatalmas fújó zajját.

Ha tehát nem tartozott a tengeri emlősök közé, valamely oly ismeretlen szörnyet fürkészenek benne, mely felbukkant az óceán mélységeiről,

mint azok, melyek a föld korszakának legendás történetében szerepelnek? . . . A tengeri krokodilus leviátának, színes vízi-kigyók közé kell talán sorolni, melyek támadásától rettegjen minden hajó? . . .

Mindenesetre tény, hogy mióta ez a szörnyeteg — akármilyen volt is valóságában — feltűnt Új-Anglia partvidékén, a kisebb csónakok, halászbarkák, nem merészkedtek ki a nyílt tengerre. Mihelyt észrevették, hogy ott úszkál valahol, siettek a legközelebbi kikötőt elérni. Az óvatosság meg is követelte ezt, mert ha az állat támadó természetű, jobb volt nem is adni alkalmat támadásaira.

Ami a hosszújratú vitorlásokat, a nagy gőzhajókat illeti: azoknak nem kellett félni e szörnyetegtől, akár bálna, akár más egyéb. Legénységük már gyakran több mérföldnyi távolságból megpillantották már. De mielőtt közeledni próbáltak hozzá, oly sebességgel távozott, hogy lehetetlen volt utólrá. Sőt egyszer az Egyesült Államok egy kisebb cirkálóhajója is kiindult Boston kikötőjéből, ha nem is azért, hogy üldözze, hanem hogy legalább néhány golyót küldjön utána. Rövid néhány pillanat leforgása alatt az állat lőtávolságon kívül járt s minden lövöldözés hasztalannak bizonyult. De eddig egyáltalán nem mutatott szándékot a halászbarkák megtámadására.

Egy pillanatra abbanbagytam az olvasást és Ward úr felé fordulva így szóltam:

— Egy szóval, eddig még nem volt okuk panasra a szörnyeteg megjelenése miatt . . . A nagy hajók elől menekül . . . Nem támadja meg a kicsinyeket . . . Az izgalom nem is lehet valami túlságos a partvidék lakói közt . . .

— Pedig mégis az, Strock, amint ez a jelentés bizonyítja . . .

— Mindamellett, Ward úr, a szörnyeteg nem látszik veszedelmesnek . . . Különbösen csak két eshetőség lehetséges: vagy elhagyja egy napon az állat a partvidéket, vagy végre mégis csak elfogják, s ott fogjuk látni a washingtoni múzeum csodái között . . .

— S ha nem is tengeri szörnyeteg? . . . — kérdezte Ward úr.

— Mi egyéb lehetne? — szóltam én meglepetve.

— Olvassa csak tovább! — felelt Ward úr.

Meg is tettem, s a jelentésnek második részébe, melyből főnököm néhány sort vörös ceruzával húzott alá, a következőket adta tudomásomra.

Hosszabb ideig senki sem kételkedett benne, hogy tengeri szörnyetegről van szó, s ha szorgalmasan és kitartóan üldözik, végre mégis csak elfogják és megsabadjtják a partvidéket kellemtelen jelenlététől.

De csakhamar meg kellett változnia a közvélekedésnek. Néhány élénkebb észjárású ember fölvetette a kérdést: bátha nem is tengeri állat, hanem valamely hajó, mely Új-Anglia vizeiben cirkál.

Bizonyos, hogy a hajó szerkezetének ritka tökéletességgel kellett rendelkeznie. Talán a fentalaló, mielőtt feltárná találmánya titkát, így akarja a tengerparti nép figyelmét, sőt rémületét felhívni.

Gyakorlatainak ily biztos kivitele, oly nagy haladási sebessége, az a szerfeletti könnyűség, mellyel üldözői elől menekül, éppen nagy gyorsasága következtében: mindez nagyon alkalmas volt a kíváncsiság felébresztésére.

Ez időszakban nagy haladás történt a hajózás művészetének fejlesztésében. Az óceánjáró hajók oly sebességre tettek szert, hogy öt nap tökéletesen elegendő volt nekik az ó és újvilág közti út megtételére.

S a mérnöki tudomány még nem mondta ki az utolsó szót. S ami a haditengerészetet illeti, az sem maradt hátra. A cirkálók, torpedó-hajók, torpedó-rombolók megküzdhetek az Atlanti-, a Csendes Óceán vagy Indiai Óceán leggyorsabb személyszállító hajóival.

Mindenesetre új mintájú hajóról lehet szó — külalakját még nem volt lehetséges pontosan megfigyelni. De ami motorját illeti, annak tökéletesebbnek kellett lennie a mi motorjaink legkitűnőbbjeinél is! Honnan veszi hatalmas mozgató erejét, gőzének vagy elektromosságának nagy feszültségét? — lehetetlen volt felismerni. Annyi tény, hogy vitorlái egyáltalán nem voltak, s így a szelet nem használhatta fel, kéményei sem voltak, tehát gőz sem hajthatta.

A jelentés e sorainál ismét félbeszakítottam az olvasást, s elgondolkodtam az írásban foglaltak felől.

— Mire gondol, Strock? . . . — kérdezte tőlem főnököm.

— Arra, Ward úr, hogy a nevezett hajó itt említett motora épp oly erős és ismeretlen szerkezetű kell, hogy legyen, mint a rejtelmes automobilé, melyről nem hallottunk az Automobil Klub hírhedt versenyé óta . . .

— Ezen gondolkodik, Strock?

— Ezen, Ward úr.

És most ez a következtetés kínálkozott: ha a rejtelmes gépkocsi vezetője eltűnt, s gépezetével együtt el is vészett a Michigan-tó vízében, meg kell szerezni — bármibe kerüljön is — a nem kevésbé rejtelmes hajónak titkát, ne hogy az is a tengerben pusztuljon el, mielőtt még ideje lett volna közkincesé tenni azt. Nem kézenfekvő érdeke-e a fentalalónak, hogy találmánya napfényre kerüljön? . . . És akár Amerika, akár egy másik állam, nem adná-e meg neki a kívánt jutalmat? . . .

Ha a szárazföldi gépezet fentalalója szerencsétlenségünkre ismeretlen maradt, nem félő-e, hogy a tengeri szerkezet fentalalója magának akarja tartani titkát? . . . Föltéve, hogy az előbbi élt is még — senki sem látta többé, senki sem hallott felőle . . .

Vajjon a másodikkal is nem járunk-e ugyan-

úgy, s a titokzatos hajó, miután megfordult Boston, Portsmouth, Portland kikötői előtt, nem tűnik-e el szintén, minden nyom hátrahagyása nélkül? . . .

És ami e feltevésnek már is adott némi értéket: az a körülmény volt, hogy a jelentésnek Washingtonba érkezése óta — aminek teljes huszonnégy órája már — nem jelentették a rendkívüli hajó feltűnését sehol a part mentén felállított szemafórok! . . .

Hozzá kell tennem, hogy más partokon sem mutatkozott. Igaz, ebből már végleges eltűnésére következtetni túlmerész dolog lett volna!

Meg kell azonban jegyezni, mint fontos tényezőt, hogy a cethal, tengeri krokodil, vagy vízi kigyó eszméjét teljesen feladták. Még ugyanezen napon az újságok értesülvén a különböző újabb hírekről, azok magyarázatában azon következtetésre jutottak, hogy a feltűnt jelenség hajószerkezet, mely gyorsaság dolgában csodás eredményt produkál. Mindannyi megegyezett abban, hogy elektromos motorral kell ellátva lennie, de azt, hogy mely forrásból merítette az áramot, már elképzelni sem tudták.

De egy körülményre elfeledte felhívni a sajtó a közönség figyelmét — amit kétségtelenül mihamarabb meg fog tenni — s amire Ward úr ugyanazon pillanatban bukkant rá, mint én magam is.

Valóban: csupán a hírhedt automobil eltűnte után jelent meg a még hírhedtebb hajó . . . És mindkét szerkezetnek hatalmas erejű motorja kell hogy legyen . . . Ha mindkettő ismét feltűnne, egyik a szárazföldön, másik a tengeren, ugyanoly veszély fenyegetné a vízi járóműveket, mint a kocikat és gyalogosokat. És akkor okvetlenül szükség volna, hogy a rendőrség valamilyen gondoskodjék az utak és vizek közbiztonságáról.

Ezt mondta nekem Ward úr s e körül semmi kétség nem foroghatott fenn. De hogyan érjük el ezt az eredményt? . . .

Végre, még hosszú ideig elnyúló beszélgetés után távozni készültem, de Ward úr visszatartott.

— Nem vette észre, Strock, szólt hozzám, hogy furcsa hasonlatosság van a két szerkezet, az automobil viselkedése, megjelenési módja s egyéb körülmények között? . . .

— Okvetlenül. Ward úr! . . .

— Nos hát ki tudja, a kettő nem azonos készülék-e?

VI.

Első levél.

Miután Ward úrtól távoztam, lakásomra mentem, a Long-Street 34. szám alá.

Ott volt elég időm magamra maradni gondolataimmal, anélkül, hogy megzavartak volna; — mert sem feleségem, sem gyermekeim nincsenek. Kiszolgáló személyzetem egyetlen vén cselédből

állott, akit — miután anyám szolgálatában öregedett meg — most tizenöt éve én is házamba fogadtam.

Egy hónappal előbb szabadságot kaptam. Még tizenöt napom lett volna belőle hátra, ha nem jönnek közbe olyan előreláthatatlan körülmények, melyek megkivánják minden késlekedés nélkül való szolgálatbalépésemet.

Mint tudják: szabadságomat három napra

GONDOLATAIMBA MERÜLTEM.

megszakítottam a Great-Eyry tüneményeinek kifürkészése érdekében.

És most nem kellett-e igyekeznem rajta, hogy fényt derítsek azokra az eseményekre, melyeknek egyrészt a milwaukeei út, másrészt a bostoni tengerpart volt a színtere? . . . Majd meglátom . . . De hogy találjam fel nyomát ennek az eltűnt automobilnak és a hajónak is? . . . Bizonyos, hogy a közérdek, a vizek és utak biztonsága megkívánja, hogy ez ügyben vizsgálatot indítsanak . . . De valóban, mit is tehetünk, a míg a vezetőt vagy vezetőket nem ismerjük s ha ismerjük is, hogy fogjuk el menetközben? . . .

Hazatérve reggeli után pipára gyújtottam és

kibontottam újságomat . . . Bevalljam-e? . . . A politika kevésbé érdekelt, úntatott a köztársasági és demokraták örökös küzdelme! . . . Tehát nyomban a napi hírek rovatára lapoztam . . .

Ne is csodálkozzanak azon, ha első gondolatom az volt, hogy valamely értesítést keressek amely Észak-Karolinából jött a Great-Eyry ügyében.

Talán ráakadok egy közleményre, melyet Morgantonból vagy Pleasant-Gardenből küldöttek? . . . Egyéb iránt Smith úr határozottan megígérte, hogy értesíteni fog a dolgok újabb fordulatairól. Táviratban értesítené rögtön, mihelyt a levegőt lángok világítanák meg. Erősen hiszem, hogy a morgantoni polgármester épp úgy szeretne behatolni a hegy medencéjébe, mint magam s hogy ő is csak az alkalomra vár, mely kísérletünk megújítását megokolttá teszi . . . De megérkezésem óta nem érkezett hozzám sürgöny tőle.

Hírlapomból semmi újat meg nem tudhattam. Kiejtettem hát kezemből, anélkül, hogy ügyet vetettem volna reá s gondolataimba merültem . . .

Az jutott eszembe, amit Ward úr mondott, hogy az automobil és a hajó vezetője talán azonos személy . . . S akkor igen valószínű, hogy a két járművet egyazon személy állította össze. És kétségtelen, hogy azonos motor adja meg nekik azt a rettentő nagy sebességet, mely kétszeresével múlja felül az eddig elért összes rekordjainkat szárazon és vizen . . .

— Egyazon feltaláló! . . . — ismétlem magamban.

Szemmel látható, hogy ez a fejtetés nem ellenkezett a valószínűséggel. Sőt az a körülmény, hogy a két járművet egyidőben soha nem jelezték, némely tekintetben elfogadhatóvá is tette . . .

És így szóltam magamban:

— Határozottan különös: A Great-Eyry rejtelve után, most ime a bostoni kikötő! . . . Ezzel is csak úgy járunk, mint az elsővel? . . . Hát csakugyan titok marad előttünk mind a kettő? . . .

Meg kell jegyeznem, hogy az új esemény ismét nagy feltűnést keltett a közönség körében, mert újra a közbiztonság fenyegetéséről volt szó. A Great-Eyry dolga következtében csak a Kék-hegyek lakói forogtak abban a veszedelemben, hogy egy esetleges kitérés vagy földrengés elpusztítja őket, de most bármelyik egyesült-állami útvonalon, bármelyik amerikai partvidéken feltűnhet akár az automobil, akár a hajó és valósággal veszélybe dönthette megjelenését az unió polgárságának egyetemlegességét . . .

Olyan dolog volt ez, mintha valakit a villám csapna meg, derült időben, tehát akkor, midőn a komor ég nem is figyelmezteti az óvatos-

ságra! . . . Mihelyt házából kilépett, meglepette a békés polgárt a kikerülhetetlen automobil-vezető hirtelen megjelenése . . . Tessék most már kimerészkedni az utcára vagy az útra, melyen mintegy lövegek hasogatják a levegőt! . . . Ezt hangoztatják az újságok ezrei, melyeket a közönség mohón kapkodott szét . . .

Nem is lepett meg tehát, hogy e felfedezések óriási izgalmat keltek és különösen az én túlságosan hiszékeny vén cselédem természetfeletti legendákat mesélt az ügyről. (Folyt. köv.)

VEGYESEK.

A Viktória-zuhatag. E nyáron épül ki a hatalmas vasúti vonal, amely Fokvárost összeköti Kairóval. Akik végigutaznak ezen a vonalon, azok látni fogják a világ leghatalmasabb vízesését, mert a vasút elhalad a Viktória-zuhatag mellett, hol a Zambezi folyam vize kilencszáz méternyi szélességben négyszáz lábnyi mélységbe esik alá. Ez a zuhatag ötször akkora, mint a Niagara. Azt a hajtó energiát, amelyet a lezuhanó víztömeg produkál, harmincöt millió lóerőre becsülik. A párafelhő, mely a lezuhanás nyomán porrá tört vízből támad, mint egy ködoszlop emelkedik a magasságba és ez az oszlop oly magas, hogy már tíz angol mérföldnyiről látható. Ebben a távolságban hallani lehet a zuhatag örök mennydörgésének tompa moraját is. A vízesés körül öt kilométer távolságban folyton szitál a finomszemű, sűrű eső, a növényzet itt folyvást zöld, a zuhatag vízének harmatja soha sem szárad föl róla. Ez a hatalmas zuhatag nem marad meg sokáig tisztán természeti szépségnek. Foy Ferenc angol mérnök, egy hatalmas tervező technikai vállalkozás előmunkálatait fejezte be, amely vállalkozás arra való, hogy a Viktória-zuhatag villamos áramot fejlesszen és beálljon a modern kultúra szolgálatába. 1865 óta, hogy Livingstone, a híres utazó hírt hozott a sötét világról, senkinek nem jutott eszébe mostanig, hogy e fenséges álomlásból a gyönyörűség kívül hasznót is lehetne húzni. Nem is sokan keresték fel a Viktória-vízesést. Az emberi elme most azon igyekszik, hogy legyűrje ezt a félelmesen hatalmas, nagyszerű óriást és erejét rabigába hajtva, forgattassa vele a turbinákat és dinamókat. A vízesés erejét harmincöt millió lóerőre becsülik a tervezők és ama vidékek mesés föllendülését remélik tőle, ha az épülő vasút megközelíthetővé teszi az ottani réz-, szén- és aranybányákat. A villámosság és a gőz szövetsége föl fogja tehát hozni újra a rég leáldozott kultúra napját a hajdani afrikai művelődés romjai fölé.

Ósrégi ipar. Brandon falu Suffolokban, Angliában, a legrégebbi ipar fészke. Tűzkövet kovácsolnak és fegyvertöltelékét készítenek. Némely tudós azt állítja, hogy olyan régi kifejezésekkel találkoznak ott, melyek segítségével az őskori vadászszótárt össze lehetne állítani. Ezer éves az az ipar. Mikor a fémek használata általánossá lön, még századokig virágzott, sőt a 17-ik században nagyon is virágzó volt, mert egész Angliát Brandon falu látta el tűzkövel, ahol hetenkint 150,000 tűzkövel készítettnek lövegek, melyeket hordóban szállítanak tovább. A délafrikai háború alatt is a lövegek, főleg gyutacsok nagy részét ők készítették. A legnagyobb rendelést a török-háború alatt teljesítették, mikor 11 millió tűzkövet szállítottak a török kormánynak.

Az oroszlán hívatása Indiában. Az utolsó, Indiában összeállított statisztikai adatok szerint, öt esztendőben 4925 ember esett a tigrisek áldozatául és csaknem kétezeret téptek szét a farkasok. Ezzel ellentétben csak két embert pusztított el oroszlán, ami legbiztosabb jele annak is, hogy az oroszlán Indiában kiveszőben van, a radsák már csak fejedelmi sportnak tartják fenn az oroszlánvadászatot és szigorúan tiltják a benszülötteknek és európaiaknak az oroszlán irtását.

FEJTÖRŐ.

Számtani kérdés:

Melyik az a szám, amelynek háromszorosából $\frac{1}{10}$ részét kivonva, 29-et kapunk eredményül? (Márkus János.)

Irodalomtörténeti kérdés.

Kisfaludy Sándor Kesergő Szerelmének ki volt a műzsája? Egy személy ihlette-e ezeket a verseket? Mi a mai irodalomtörténet nézete? (Bárczy Jenő.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 július 16.

13. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése

Számtani kérdés: A = 100, B = 199, C = 397, D = 793 K.-t. Irodalomtörténeti kérdés: Fessler történetéből. Képrejtvény: Jámorság tisztisít, szemérem ékesít.

Helyesen fejtették meg: Fizély Imre, Witz Mór, Púry János, Kállai Sándor, Kempfner Kálmán, Somlyó Mór, Rákosi Aladár, Rebensaft József, Eckerdt Elek, Schletter Odön, Bognár János, Gotléb István, Ferderber Artur, Mattanovich Csaba, Kalisch fivérek.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Kujak András utazása) Schletter Odön IV. o. t., budapesti előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Olvasóinknak. Ismétlen figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy esetleges lakásváltásaikat jól előre tudassák a kiadóhivatallal, hogy a lapot az új címre küldhesse.

E. E. Felvételi vizsgálatot kell tennie s ennek az alapján az illető intézet igazgatósága fogja megállapítani, hogy melyik évfolyamba veszi fel. Azokat a bizonyítványokat, melyeket eddig kapott, szintén jó lesz benyújtani. — Ifj. Zurányi Gyula. Nagyon sokan keresnek e fajta munkát, de vajmi kevesnek jut. Néha akad egy-egy nagyobb irodalmi vagy másféle vállalatnál, de ezt is a cím-irodák végezik, akiknek állandó alkalmazottjaik vannak. — E. F. (Pozsony). Így látatlanban nem mondhatunk véleményt. Küldje be, elolvassuk és

megmondjuk a véleményünket róla. Közölni azonban csak akkor fogjuk, ha a mi mértékünk megüti. — **Jó barát.** Jó kívánságokat köszönjük és mi is azt kívánjuk, hogy friss erővel fogj az üdítő pihenés után új munkához. — **M. D.** (Debrecen). Mind a két könyvet lapunk szerkesztője írta és a Franklin-Társulatnál jelentek meg; az elsőnek 5 kor., a másodiknak 4 kor az ára. Megkaphatja bármely hazai könyvkereskedésben. — **M. M.** (Budapest). 1. A vakációban is megjelenik a szokott érdekes és változatos tartalommal. 2. Új címére is elküldi a kiadóhivatal, de azt az új címet jóelőre tudatni kell. — **K. D.** (Nagyszében). Az «Életpályák» című útbaigazító könyvnek Ferenczy István főgimn. igazgató a szerzője. — **Útrakelő.** Szívesen adtuk az útbaigazításokat. Szerencsés utat kívánunk; legyen az a kirándulás hasznos és élvezetes. — **H. G.** Nem Mucius Scaevola, hanem Decius Mus cselekedte meg. — **Virtuóz.** Korán volna most erre törekedni. A művészi hajlandóság még nem jelent világra szóló sikert; általános műveltségre kell önnök előbb törekednie. Virtuóz nagyon sok van, igazi művész nagyon kevés. — **«Ha benéztek...»** Mi is belenézünk ebbe a versikébe, de megbántuk. Le azzal a dorombbal, fam! — **Kántor.** Szeptember 2—5. napjaiban. Előjegyzés nincsen, ha az okmányai rendben vannak, rögtön beírják. — **G. D.** Örvendünk, hogy most egészséges vagy; vigyázz erre a drága kincse, melynek valódi értékét csak akkor ismerjük meg, ha elvesztettük. Az orvosi tanácsokhoz szigorúan kell alkalmazkodni. — **V. K.** (Alesi). A római császárok uralkodásuk sorrendje szerint föl vannak sorolva a Chronologisches Münzenverzeichniss der röm. Kaiser című füzetkésben. Kiadta a bécsi Numismatische Gesellschaft, ára ötven fillér. A római császárok pénzei lerajzolva és ismertetve is vannak F. Gneecchi: Monete Romane című olasz nyelven írt kézikönyvében. Ára három lira. A könyvecske annak, aki kissé latinul és franciául tud, könnyen megérthető. Legteljesebb mű ezen a téren H. Cohen francia

műve, ára háromszáz korona. Magyar vagy német nyelvű ilyen mű nem jelent meg. Különböző minden numizmatikai szakkérdésben az érdeklődőknek szívesen szolgál fölvilágosítással a Magyar Numizmatikai Társulat titkári hivatala. — **B. J.** (Lugos). A pólai matröziskola altisztai rangfokozatokra alkalmas tengerész-katonákat nevel. A K. u. k. Hafens-Admiralat in Pola címzéssel ellátott, bélyegmentes folyamodáshoz a következő mellékletek szükségesek: a) honossági bizonyítvány; b) keresztlevél, a pályázónak tizenöt-tizenhét évesnek kell lennie; c) katonacrvosi bizonyítvány a testi alkalmasságáról; d) erkölcsi bizonyítvány; e) a szülő bejegyző nyilatkozata s kötelező arról, hogy a pályázó annyiszor négy évig szolgál, ahány évet az iskolában eltöltött; f) iskolai bizonyítvány az elemi iskola negyedik osztályáról. — **S. A.** (Devecser). A hadügyminisztérium minden évben, már az első félévtől kezdve orvostan-hallgató számára ösztöndíjat adományoz, ha az illető magát kötelezi, hogy hat évig mint hivatásszerű katonaeorvos szolgál. Az ösztöndíj az első félévtől kezdve az első szigorlat letétele után évenként 480 korona, az első szigorlat letétele után évenként 720 korona és a kilencedik félévtől kezdve évenként 1008 korona. A folyamodást az egyetemre való beírás előtt augusztus 10-ig kell benyújtani a katonaeorvos alkalmazó iskolába (Bécs, Währingerstrasse 25.). A koronás bélyeggel ellátott folyamodás mellékletei: a) honossági bizonyítvány; b) keresztlevél; c) a két utolsó gimnáziumi félév bizonyítványai; d) értekezési bizonyítvány, vagy annak hitelesített másolata.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

rendkívül érdekes tartalommal bíró *bélyeggyűjtő*, sok illusztrációval. **SZEKULA BÉLA,** BUDAPEST, IV. ker., Vámház-körcut 12. szám.

MAGYAR KÖNYVTÁR		SZERKESZTI: RADÓ ANTAL	
		EGY-EGY SZÁM ÁRA 30 FILLÉR	
Legújabb füzetek	428 szám	A legutóbb megjelent számok	
<p>425—426. MIKSZÁTH KÁLMÁN. Ne okoskodj, Pista! Mikszáth egyik legművészebb, humoros elbeszélése.</p> <p>427. BEÓTHY ZSOLT. Jókai emlékezete. Az a remek emlékbeszéd, melyet Jókai halálának első évfordulóján tartott Beóthy a Kisfaludy-Társaság gyász-ünnepén.</p> <p>428. SZAVALÓKÖNYVEK. I. Angol költőkből. Ford. Radó Antal. Komoly és vig szavaló versek, mintaszerű magyaritásban.</p>	<p>418. KÖNIG DÉNES. Matematikai mulatságok. II. sorozat.</p> <p>419—420. MIKSZÁTH KÁLMÁN. A demokraták.</p> <p>421. ANATOLE FRANCE. Gallio. Elbeszélés. Ford. Gábor Andor.</p> <p>422. Szemelvények a kódexek irodalmából. II. Legendák, példák. Összeállította Balassa József.</p> <p>423. HELTAI JENŐ. A Vénusz-bűnügy és egyéb elbeszélések.</p> <p>424. TÓTH REZSŐ. Olasz faluk és városok.</p>		
A Magyar Könyvtár	428 szám	teljes jegyzékét bárkinek készséggel megküldjük	
Kapható	AMPEL R. Könyvkereskedése (WODIANER F. ÉS FIAI) Részvénytársaságnál, Budapest VI. Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.		

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 16

Uszóljét elhagyván, december 4-én Verchoturjénél, mely helység már egy régi vogul vár helyén épült, az Uralon átkelt. Verchoturjéből Bogoszlovskojba utazott, hol Protaszov bányagazgatót látogatta meg, ki a vidéket egészen a Szertán vizéig a Szinya folyó egyik mellékágáig többszörösen bejárta s ki e vidék pontos térképének másolatával is megajándékozta.

Bogoszlovskojból az odaváló protópópa (esperes) társaságában kelt útnak. Azt hitte, hogy ez az ember, ki a vogulokat már 35 év óta ismeri, igen alkalmas kalauza lesz a vogulok között s így az ő társaságában érkezett Vszevolodo-Blagodacki-ha, hol a Vszevolodszki-család jószágigazgatójának, Borokovnak rendeletéből az uradalmi igazgatóság kitűnő vendégszeretettel fogadta.

A jószágigazgatóság, hogy Reguly magának, mielőtt vogul-földi útját megkezdene, a vogul nyelvben jártasságot szerezzen, két vogult hozatott a városba, kiket teljesen az ő rendelkezése alá bocsátott. Ötven mérföldnyi távolságból, a Lozva mellékéről hozták ide. Egyiket, a 79 éves öregot, Durkinónak hívták, a másik, a fiatalabb Baktyiár, 60 éves volt. Igen értelmes, eleven felfogású öreg emberek voltak, kiktől Reguly aránylag könnyen sajátította el a vogul nyelvet; de természetesen csak ő, kinek oly nagy tehetsége volt nyelvek tanulására; másnak az nem ment volna olyan könnyen.

Öregebbik tanítóját, Durkinát, nemsokára haza kellett bocsátani, mert családi körülményei haza szölitették. Nála maradt azonban Baktyiár, ki amolyan ágról szakadt népköltő, jós, pap és ezermester volt, kinek, mint a magyar nép

mondja: hátán háza, kebelében kenyere; ki szabad életet élt, mint a madár; kinek tetszett a regélés, a mesemondás, éneklés, mert nemesak fizetésért teljesítette, hanem igazi jókedvűből és lelke ösztönéből is.

Baktyiár vezetése alatt napról-napra nagyobb haladást tett a vogul nyelv, népköltészet, ősi mondák és vallásos hagyományok ismeretében. Előhaladását nagyban segítette, hogy nem maradt mindig Blagodackiban, hanem Baktyiár társaságában kisebb-nagyobb kirándulásokat tett az Ivdel és a Szozva vize környékére, mely kirándulásában többször nyílt alkalma közvetlen forrásból megismerni a vogul nép szokásait, életmódját.

Lassankint a vogulság között híre ment, hogy messze földről egy ember jött hozzájuk, hogy őket megismerje, hogy ügyeiken, bajaikon segítsen. E hír aztán azt okozta, hogy egy alkalommal két berezovi vogul jött Blagodackiba, hogy megismerkedjenek azzal a férfival, kit hozzájuk küldöttek és őt felkérjék az éjszaki Szozva meglátogatására, mely esetre Berezozból iramszarvasokat küldenek eleibe.

Regulyt nemesak meglepte e váratlan látogatás, sőt még meg is örült neki, mert így legalább egyet-mást biztos forrásból tudhatott meg a berezovi vogulokról. Ezért a követeket két napig magánál tartotta, megvendégelte és lakóföldjükről a szükséges tudnivalókat tőlük kipuhatólva, azon igérettel bocsátotta el, hogy rövid idő múlva okvetetlenül meglátogatja a berezovi vogulokat is.

Egy kirándulásában, melyet az Ivdel környékére tett, találkozott a vogulok krözusával, Kelet királyával, Kazimov Elekkel, kit az oroszok *bogatyinal*: (gazdagnak) neveztek.

Kazimov Elek a déli Szozva és Visera folyók